Gedimino pr. 10-9B
LT-01103 Vilnius, Lietuva
El.p. info@investorsforum.lt
www.investorsforum.lt

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai

2026 m. lapkričio 20 d.
Į 2026-11-19 el. laišką

INVESTORS' FORUM SIŪLYMAS: SEPTYNI ADMINISTRACINĖS NAŠTOS MAŽINIMO SPRENDIMAI, KURIUOS GALI ĮGYVENDINTI EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Atsakydami į Ekonomikos ir inovacijų ministerijos (toliau – Ministerija) 2026 m. lapkričio 19 d. el. laišką, teikiame Asociacijos „Investors' Forum“ (toliau – Asociacija) pasiūlymus administracinei naštai mažinti. Kartu prašome atsakyti į Asociacijos 2026 m. rugsėjo 29 d. raštą ekonomikos ir inovacijų ministrui dėl lazerių eksporto licencijų išdavimo praktikos: atsakymo į jį iki šiol negavome.

Pasiūlymai skirti Ministerijos kompetencijai ir jai jau pavestiems darbams: XXI Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Vyriausybės 2026 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 675 (toliau – Planas), veiksmams, ūkio subjektų veiklos priežiūros stebėsenai pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ) 36 straipsnio 4 dalį ir sprendimams, numatytiems 2026 m. birželio 15 d. Vyriausybės pasitarimo su verslo skėtinėmis organizacijomis atmintinėje, įformintoje 2026 m. birželio 18 d. Nr. LV-187 (toliau – Atmintinė). Pasiūlymus siejame su XXI Vyriausybės programa (toliau – Programa). Du kitų ministerijų kompetencijos klausimus, kurie paliečia kiekvieną darbdavį, nurodome rašto pabaigoje.

1. Eksporto licencijos nagrinėjimo terminas turi būti baigtinis

Sektoriaus įmonių 2026 m. rugsėjį pateiktais duomenimis, strateginių prekių eksporto licencijos išdavimas trunka 4–5 mėnesius, todėl dalies sandorių įmonės nebesiekia, nes negali klientams nurodyti, kada gaus licenciją. Strateginių prekių eksporto, importo, tranzito, tarpininkavimo ir siuntimo Europos Sąjungoje licencijavimo taisyklės, patvirtintos Vyriausybės 2004 m. liepos 22 d. nutarimu Nr. 932 (toliau – Taisyklės), nustato, kad Ministerija sprendimą priima per 25 darbo dienas (22 punktas). Tačiau pagal Taisyklių 28 punktą, kai prireikia papildomos informacijos, terminas skaičiuojamas nuo jos gavimo dienos, todėl kiekvienas papildomas prašymas termino skaičiavimą pradeda iš naujo, o bendras didžiausias nagrinėjimo terminas nenustatytas. Asociacija apie tai rašė 2026 m. rugsėjo 29 d. rašte.

Atmintinėje Ministerija įsipareigojo peržiūrėti Vyriausybės nutarimu Nr. 932 sudarytos licencijų išdavimo klausimams spręsti komisijos (toliau – Komisija) darbo reglamentą, kad sprendimas dėl licencijos būtų priimamas greičiau. Be to, siūlome parengti Vyriausybei Taisyklių 28 punkto pakeitimą: trūkstamos informacijos prašyti vienu pagrįstu prašymu, o papildomai jos prašyti tik paaiškėjus naujoms esminėms aplinkybėms; nustatyti bendrą didžiausią nagrinėjimo terminą, kurį galima pratęsti tik vieną kartą motyvuotu sprendimu; paskirti kiekvieno prašymo koordinatorių, kuris informuotų pareiškėją apie nagrinėjimo eigą. Tai įgyvendintų Programos 31 punktą ir Plano 2.7 veiksmą.

2. Priežiūros institucijos pirmiausia turi konsultuoti, o ne bausti

VAĮ 36 straipsnio 2 dalis draudžia priežiūros institucijų veiklą vertinti pagal paskirtų baudų skaičių ar dydį, tačiau baudos auga: Valstybinės darbo inspekcijos 2025 m. veiklos ataskaitos duomenimis, skirtų baudų suma, palyginti su 2024 m., išaugo 53,5 proc. VAĮ 38 straipsnis įpareigoja prieš skiriant sankciją pateikti nurodymą ir terminą pažeidimui pašalinti tik tada, kai pažeidimas mažareikšmis, o mažareikšmių pažeidimų kriterijus nustato pačios priežiūros institucijos arba aukštesni pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektai. Todėl principas „pirma perspėjimas, paskui bauda“ skirtingose srityse taikomas nevienodai. Ministras

Pirmininkas po 2026 m. spalio 26 d. susitikimo pavedė Ministerijai kartu su Teisingumo ministerija šį principą įvertinti ir iki 2026 m. gruodžio 1 d. informuoti Asociaciją; šie pasiūlymai skirti tam pavedimui įgyvendinti.

Siūlome: 1) atliekant VAĮ 36 straipsnio 4 ir 5 dalyse numatytą priežiūros stebėseną, įvertinti, ar priežiūros institucijos pirmiausia konsultuoja ir teikia nurodymus, ar iš karto skiria baudas, ir patikrinti, ar visos jos yra nustačiusios mažareikšmių pažeidimų kriterijus; 2) parengti VAĮ 38 straipsnio pakeitimą, kad nurodymas ir terminas pažeidimui pašalinti prieš skiriant sankciją būtų taikomas ne tik mažareikšmiams, bet ir visiems pirmą kartą padarytiems netyčiniams pažeidimams, kurie nesukėlė reikšmingos žalos ir nekelia jos grėsmės, išskyrus atvejus, kai kitaip reikalauja ES teisė. Tokią kryptį Programos 783 punktas numato žemės ūkio priežiūrai; siūlome ją taikyti visoms priežiūros institucijoms (Programos 29 punktas).

3. Nebūtinas licencijas reikia panaikinti arba pakeisti pranešimu, o kitas – išduoti automatizuotai

Plano 2.7 veiksmu Ministerija iki 2027 m. III ketvirčio koordinuoja licencijavimą nustatančių teisės aktų peržiūrą, o 2027 m. lapkričio 1 d. įsigalios VAĮ licencijavimo nuostatos, numatančios automatizuoto atitikties vertinimo galimybę, kai vertinimas grindžiamas tik informacinėse sistemose tvarkomais duomenimis. Verslo naštą sumažins ne bendros peržiūros išvados, o konkretūs sprendimai dėl kiekvienos licencijos.

Siūlome peržiūros metu kiekvienai licencijai nustatyti, ar ji gali būti panaikinta, pakeista pranešimu apie veiklos pradžią ar išduodama automatizuotai pagal naująsias VAĮ nuostatas, ir paskelbti šį sąrašą su perėjimo terminais, kad verslas žinotų, kada ir kokie pokyčiai jį palies.

4. Sprendimus, kuriuos lemia registrų duomenys, institucijos turi galėti priimti automatizuotai

Pagal VAĮ 10 straipsnio 7 dalį administracinis sprendimas pasirašomas arba jam prilygintu būdu autorizuojamas valstybės informacinėje sistemoje, todėl net sprendimą, kurio rezultatą vienareikšmiškai lemia registrų duomenys, turi patvirtinti tarnautojas. Bendro pagrindo priimti automatizuotus administracinius sprendimus VAĮ nenustato; juos atskirose srityse leidžia tik specialieji įstatymai, pavyzdžiui, Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 40¹ straipsnis ir Mokesčių administravimo įstatymo 33 straipsnio 21 punktas. Šių sričių patirtis rodo naudą: „Sodros“ 2024 m. balandžio 25 d. paskelbtais duomenimis, vienišo asmens išmoką pradėjus skirti automatiškai, sutaupyta daugiau kaip 40 tūkst. valandų specialistų laiko.

Siūlome VAĮ papildyti 10¹ straipsniu, kuris visoms viešojo administravimo sritims leistų priimti automatizuotus sprendimus, kai nėra diskrecijos, duomenys gaunami iš registrų, o sprendimų taisyklės iš anksto paskelbtos, ir užtikrintų sprendimo atsekamumą, asmens teisę prašyti, kad sprendimą peržiūrėtų tarnautojas, ir teisę sprendimą apskųsti (Programos 28, 71 ir 117 punktai).

5. Valstybės turimų duomenų verslas neturi teikti pakartotinai

VAĮ 12 straipsnio 2 dalis leidžia viešojo administravimo subjektui reikalauti tik tų dokumentų ir informacijos, kurių nėra valstybės registruose, valstybės informacinėse sistemose ir kitose iš valstybės ar savivaldybės biudžeto ir (ar) valstybės pinigų fondų finansuojamose informacinėse sistemose. Tačiau finansavimo procedūras dažnai vykdo ne vien viešojo administravimo subjektai, todėl jose verslas vis dar teikia valstybės jau turimus duomenis. Pavyzdžiui, Ministerijos išvadoje, kurią Finansų ministerija 2026 m. spalio 8 d. pateikė Darbo grupės klausimams, susijusiems su valstybės reikalavimais verslui, nagrinėti nariams, nurodyta, kad e-SVV įrankis nenumato SVV subjekto statuso deklaracijos duomenų teikimo elektroniniais

kanalais (pasirašyta deklaracija pateikiama PDF formatu arba popierine forma), o įrankio tobulinimas pristabdytas. Todėl įmonė deklaraciją kiekvienai finansų įstaigai teikia atskirai.

Siūlome atnaujinti e-SVV įrankio tobulinimą (jeigu tai dar nepadaryta), kartu su atsakingomis institucijomis nustatyti, kuriose leidimų, administracinių paslaugų ir finansavimo procedūrose vis dar prašoma valstybės turimų duomenų, pašalinti duomenų mainų kliūtis, VAĮ 12 straipsnio 2 dalies principą įtvirtinti finansavimo priemonių taisyklėse ir nustatyti didžiausius paraiškų vertinimo terminus (Programos 71 punktas).

6. Už ES reikalavimus griežtesni nacionaliniai reikalavimai turi būti pagrįsti

Plano 2.8 veiksmu Ministerija kartu su Teisingumo ministerija iki 2027 m. II ketvirčio turi įtvirtinti mechanizmą, kad perkeliant ES teisę nebūtų kuriamas perteklinis reguliavimas (Programos 116 ir 365 punktai). Atmintinėje sutarta, kad tokie atvejai bus privalomai atskleidžiami Vyriausybei teikiamo projekto medžiagoje. Administracinės naštos mažinimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 8 punktas numato perkeliamų ES teisės aktų administracinės naštos įvertinimą, tačiau nenustato, kas daroma, kai nacionalinis reikalavimas griežtesnis už ES. Teisingumo ministerija 2026 m. spalio 27 d. paskelbė pateikusi derinti Vyriausybės nutarimo, reglamentuojančio Europos Sąjungos reikalų koordinavimą, pakeitimo projektą, kuriuo siekiama aiškiau nustatyti reikalavimą pagrįsti atvejus, kai nacionaliniuose teisės aktuose numatoma daugiau ar griežtesnių nuostatų, nei reikalauja ES teisė; priėmus pakeitimus numatoma atnaujinti ES ir nacionalinės teisės aktų atitikties lentelių rengimo rekomendacijas. Ši iniciatyva atitinka Asociacijos siūlomą kryptį. Prašome Ministerijos ją palaikyti ir siekti, kad būtų aiškiai nustatyta: nepagrįsti griežtesni už ES reikalavimai Vyriausybei neteikiami.

7. Elektroninės paslaugos turi būti prieinamos įmonėms, nesinaudojančioms Lietuvos bankais

Asociacijai buvo pranešta apie atvejus, kai Lietuvoje registruotos įmonės, nesinaudojančios Lietuvoje veikiančių bankų elektronine bankininkyste, negalėjo įgalioti darbuotojų naudotis dalimi valstybės informacinių sistemų (pvz., Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento, Lietuvos geologijos tarnybos) ir ataskaitas teikė paštu. Atmintinėje Ministerijai pavesta koordinuoti savitarnos portalo ir valstybės registrų problemų sprendimą. Siūlome užtikrinti, kad juridinio asmens atstovas galėtų prisijungti prie visų valstybės informacinių sistemų ir suteikti prieigos teises įgaliotiems darbuotojams nesinaudodamas Lietuvoje veikiančio banko elektronine bankininkyste, pavyzdžiui, kvalifikuotu elektroniniu parašu.

Kiti darbdaviams aktualūs klausimai

Šie klausimai priklauso Socialinės apsaugos ir darbo bei Finansų ministerijų kompetencijai, tačiau prašome juos įtraukti į Ministerijos rengiamas administracinės naštos mažinimo kryptis.

Pirma, darbo apmokėjimas yra būtinoji darbo sutarties sąlyga, keičiama tik su darbuotojo rašytiniu sutikimu (Darbo kodekso 34 straipsnio 3 dalis, 45 straipsnio 1 dalis), todėl ir sutarto darbo užmokesčio padidinimas paprastai įforminamas darbo sutarties pakeitimu, nors darbuotojo padėtis tik gerėja. Siūlome leisti darbdaviui padidinti sutartą darbo užmokestį savo sprendimu, nekeičiant kitų darbo sutarties sąlygų ir apie tai informuojant darbuotoją elektroninėmis priemonėmis.

Antra, pajamomis natūra laikomų darbuotojams suteiktų naudų vertinimas ir apskaita kainuoja neproporcingai daug, nes kiekvieną tokią naudą tenka įvertinti ir apskaityti kiekvienam darbuotojui atskirai. Asociacija siūlo darbuotojams suteikiamų naudų neapmokestinti gyventojų pajamų mokesčiu ir valstybinio socialinio draudimo įmokomis, kol jų vertė neviršija 5 proc. darbo užmokesčio fondo įmonėse, sudariusiose kolektyvinę sutartį, ir 3 proc. – kitose įmonėse; tada

Gedimino pr. 10-9B
LT-01103 Vilnius, Lietuva
El.p. info@investorsforum.lt
www.investorsforum.lt

atskiros kiekvienos naudos apskaitos nebereikėtų. Pasiūlymas svarstytas Trišalėje taryboje 2026 m. spalio 20 d.: Finansų ministerija jam nepritarė, tačiau Trišalė taryba paprašė Finansų ministerijos pateikti duomenis apie pajamas natūra ir jų fiskalinį poveikį. Prašome Ministerijos šį pasiūlymą palaikyti.

Pagarbiai

Vykdantysis direktorius

Asociacija „Investors‘ Forum“

Vytautas Šilinskas